

İç Savaş ve Devletçi Zihniyet*

Sheldon Richman

Yazar, *Future of Freedom (Özgürlüğün Geleceği)* Dergisi Editörü

Çeviren: Musab Aksoy

liberal düşünce Yıl 19, Sayı 75, Yaz 2014, s. 51-53

Amerikan İç Savaşı, 12 Nisan 1861'de Konfederasyon Devletleri tarafından, Güney California'nın Charleston Limanı'nda bulunan Sumter Kalesi'nin bombalanmasıyla başladı. Yaklaşık dört yıl süren kanlı sürecin ardından, İç Savaş sırasında Konfederasyon Ordusunun komutanı Robert Edward Lee'nin Virginia Appomatox Mahkemesi'ndeki General Ulysses S. Grant'a teslim olması üzerine savaş sona erdi. Bu savaş yaklaşık 620.000 hayata ve bir milyondan fazla yaralıya mâl oldu.

Aşağıda bazı alıntılar yaptığım “*Bağlanmış Vatandaşlar*” (*Tethered Citizens, Future of Foundation, 2001*) adlı kitapta iddia ettiğim üzere, bu savaş ülkeye sonsuza dek kalacak bir hasar bırakmıştır:

“Başlangıçtan itibaren Amerika müdahaleci devlet savunucularına ev sahipliği yapmış olsa da iç savaş sonrası bu durum daha da ön plana çıkmıştır.”

“Başlı başına iç savaş ve savaşın Amerikan toplumu üzerindeki militarist etkisi, süregelen yıllar içerisinde Amerika'nın milliyetçi kolektivizmi üzerinde önemli sonuçları olmuştur. Bu savaş, kolektivist entelektüelleri reform vizyonlarını teşvik etmek üzere cesaretlendirmiş ve kolektivist iddialara yeni düşünürler kazandırmıştır. Bu durum bireyci bazı entelektüelleri, dün-

* Yazının orijinali: Sheldon Richman, “The Civil War and the Statist Mentality”, *The Freeman*, Vol. 61, Issue 3, April 2011, <http://www.thefreemanonline.org/columns/perspective/the-civil-war-and-the-statist-mentality/>

yanın artık değiştiğine ve kendi bakış aırlarının ağ dışı kaldığına dahi ikna etmiştir.”

“Savaş nedeniyle oluşan toplumun askerî kolektivitasyonu, Kuzeyli entelektüellere bir ‘yeni dünya’ vizyonu vererek onları derinden etkilemiştir. Savaş çabası önceki Jefferson Amerikasını şekillendiren bireyciliğin değerini yok etmiştir. ‘Ulusal Birlik’ için hizmet, egemen ideal haline gelmiştir. Düzen, açık plnlama ve sıkı disiplin altında olmanın değerini yükselmiştir. Bağımsız düşünce bir kazanç olmaktan çok yükümlülük olmuştur.”

“Tarihi Allan Nevis, bu savaşın olgunlaşmamış, bireyci ve doğaçlama yaşayan bir milleti, disiplinli ve gittikçe plnlı ve kontrollü olmanın önemine vakıf olan bir millet haline dönüştürdüğünü yazmıştır.”

“Fikriyat bakımından bu değerimin sembollerinden biri, ‘Özgüven (Self-Reliance)’in aşkınıcı yazarı ve savaştan önceki hırçın Amerikan bireyciliğinin kurumlara ve onların kişiler üzerindeki yaptırımlarına muhalefetin temsilcisi olan Ralph Waldo Emerson’dır. Savaş gelip çattığında, Emerson, bunun herkesin üzerinde mecburî yükümlülükleri olduğunu ifade etmiştir. Kimsenin vatana hizmetten muaf tutulamayacağını savunmuştur. Yüz seksen derecelik bir dönüşle, Emerson, devlet ve uygarlığın ‘birey’den önce geldiğini belirtmiştir. 1862’de yazdığı ‘Amerikan Uygarlığı (American Civilization)’nda, krizlerde devlete bir diktatörün mutlak gücünü bahşetmeyi istemiştir. Bu kitapta Emerson’un belirgin bireyselcilik ve anarşizm vurgusu ortadan kaybolmuştur. [George M. Frederickson, *The Inner Civil War: Northern Intellectuals and the Crisis of the Union.*]

Emerson’un deyişiyle; ‘savaş kişileri ve devletleri organize eder, büyük amaçlar etrafında bütünleşmeye ve hareket etmeye sevk eder, zorlar’. Özgüven yerine hizmet ve itaat gelmiştir, özellikle de askerî ortamda... Emerson’un yeni görüşleri, kendisinin de desteklediği devlet tarafından yapılan Ulusal Edebiyat ve Sanat Akademisi için doğruladığı üzere, kültür üzerine olan bakış aışını etkilemiştir: Yeni ağ yeni düşünceler gerektirmektedir.”

“Savaş sonrasında entelektüel kesimin, gcl merkezî yönetime ve milliyetçiliğe ilgisi artmıştır. Jefferson temelli adem-i merkezizetilik ve birey özgürlüğü demode olarak görülmüş, bunların savaş sonrası Amerika’da vaktinin dolduğu dşnlmştir. Bağımsızlık Bildirgesi eski moda olmuştur.”

“Savaş ncesi şiirlerden farklı olarak, şiirler ulusun zaferi üzerine yazılır olmuştur. Herman Melville, zgrlk üzerine değil, imparatorluk üzerine yazmıştır. Güney ayrılıklığının kırılması gcl bir hkmete ve vatandaşın devlete itaatine olan ihtiyacı gözler üzerine sermiştir.”

“Kollektivist entelektüellerin inanışına göre iç savaş, yeni Amerika için önemli dersler çıkarılması gereken bir hadisedir. Onların, değer verdikleri savaşın kendisi değil ama onun getirdiği şeylerdir. Mesela, John W. Draper bu savaşın emre itaati ve düzene değer verilmesini sağladığına değinir. Draper, insanların kendilerinden zekâca üstün kişilere itaat etmeyi sevdiklerini söyler. ‘Askeri hayatta bu itaatkarlığı açık şekilde pratik etmeyi öğrenirler’ der ve bu savaş için bireyciliği suçlar.”

“A.Walker, Charles Francis Adams ve gelecekteki ABD Yüksek Mahkemesi Yargıcı Oliver Wendell Holmes gibi entelektüellerin arzusu, Frederickson’un deyişiyle ‘savaşın kriz mantığı’nın devamıydı. Bu mantık savaş boyunca ortada olan ‘topluma hizmet duygusu’nu oluşturacaktı. Bu düşünürler muhafazakâr amaçların gerçekleştirilmesini isterlerken John Wesley Powell gibi diğerlerinin aklında ‘insancıl amaçlar’ vardı.”

“Bu düşünürlere göre sorun, barış zamanında hizmet ve fedakârlığın pek uyanmamasıydı. İnsanlar kendi yaşamlarına, ailelerine ve yakın topluluklarına yoğunlaşır hale gelmişti. Oysa savaş üstün bir gayrete ve vazifeye çağırıyordu. Keşke savaşın yerine başka bir şey konulabilseydi de bu çağrının sonucunda kan akması gerekmeseydi. ‘Şüphe duymadığım bir tek şey var ki’, der Holmes, ‘o da bir askerin fazla anlamadığı bir amaç uğruna, hiçbir fikrinin olmadığı sefer plânında, kullanmasını bilmediği taktikler altında körü körüne kabullenilmiş vazifeye olan itaatiyle canını hiçe saydığı inancın doğru ve tapılası olduğudur.’”

Mahkûm Olduk Netekim

Bir Avukatın 12 Eylül Anıları

HASAN ÜREL

"12 Eylül herkese bir biçimde dokundu. Bence darbenin karabasanı kendisine değmiş herkes yazmalı yaşadıklarını. Kaybolanlar ile faili meçhullerin yakınları, hapis yatanlar, işten atılan 1402'likler, öğretmenler, gazeteciler, hatta o dönem mahkemelerinde görev yapan hâkimler, avukatlar, yargılananlar, herkes yazmalı ki gerçek tarihe katkı olsun. Kimse bunu küçümsememeli. Ben o dönemdeki tanıklığımız yazılmazsa, bu tarih içinde yer almazsa eksik kalır diye düşünüyorum."

"Bu anıları bakın başıma neler geldi, ne tehlikeler yaşadım diye yazmadım. O günlerde insanların yaşadığı acıların karşısında benim yaşadıklarımın sözünü etmeye bile değmez. Ben sadece o günler daha iyi anlaşılın, bu günlerle de kıyaslanın diye anlattım."

(kitaptan)

154 Sayfa / 13x19 cm / 1. Baskı, Eylül 2014 / 978-975-6201-93-0 / ₺15

 facebook.com/liberte.yayinlari

 twitter.com/#!/libertyayinevi

 pinterest.com/libertyayinevi

 goodreads: libertyayingrubu

